

۲۲۴۱۴۴۸

مهارت‌های جامع بالینی مامایی

آزمون فصل

مهارت‌های عملی (شامل ۴۵ ساعت فیلم آموزشی)

تالیف

دکتر فرزانه گلبنی، دکتر هاید هورسان

دکتر محمود راوری

مهری شمسی، هاوین زندی نوا

ویرایش و نظارت

دکتر بهرام قاضی جهانی

انتشارات گلبن

مهارت‌های جامع بالینی مامایی ویژه آزمون فینال

کتاب اول (مهارت‌های عملی)

تألیف

دکتر فرزانه گلبنی، دکتر هایده هورسان

دکتر محمود راوری

مهری شمسی و هاوین زندی‌نوا

ویرایش و نظارت

دکتر بهرام قاضی‌جهانی

عنوان کتاب : مهارت‌های جامع بالینی مامایی

ناشر : گلبن با همکاری قاضی جهانی

واژه پردازی : آتلیه گلبن

مدیر تولید: احسان اکبرزاده

لیتوگرافی: اطلس

چاپ و صحافی: ترانه

نوبت چاپ : نخست، ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت دوره ۲ جلدی : ۹۹۹ هزار تومان

همراه با ۴۵ ساعت فیلم آموزشی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۰-۴۳۰-۶

شابک دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۰-۴۳۱-۳

عنوان و نام پدیدآور : مهارت‌های جامع بالینی مامایی ویژه آزمون فینال / تألیف
فرزانه گلبنی... { و دیگران }؛ ویرایش و نظارت بهرام
قاضی جهانی.

مشخصات نشر : تهران: گلبن، تبریز: قاضی جهانی، ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری : ۴۹۸ صفحه

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۰-۴۳۰-۶ و ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۰-۴۳۱-۳

شابک دوره : ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۰-۴۳۱-۳

وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا

یادداشت: تألیف فرزانه گلبنی، هایده هورسان، محمود راوری،

مهری شمسی، هاوین زندی‌نوا.

مندرجات: ج ۱. مهارت‌های عملی (همراه با ۴۵ ساعت فیلم آموزشی)

مامایی -- راهنمای آموزش (عالی)

Midwifery--Study and teaching (Higher)

آبستنی و زایمان -- راهنمای آموزش (عالی)

Obstetrics--Study and teaching (Higher)

مامایی -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)

Midwifery--Examinations, Questions (Higher)

آبستنی و زایمان -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)

Obstetrics--Examinations, Questions (Higher)

گلبنی، فرزانه، ۱۳۵۹

قاضی جهانی، بهرام، ۱۳۴۳ - ویراستار

رده بندی کنگره : RG ۹۵۰

رده بندی دیویی : ۶۱۸/۲۰۷۶

کتابشناسی ملی : ۸۵۱۱۱۹۰

گلبن در اینستاگرام www.instagram.com/golbanpub

گلبن در تلگرام <https://t.me/golbanpub>

چشم‌ها را باید شست، جور دیگر باید دید

follow us with: golbanpub

دفتر مرکزی و فروشگاه: مقابل دانشگاه تهران، خیابان ۱۲ فروردین، نبش شهدای ژاندارمری، پلاک ۱۱۶. طبقه سوم، تلفن: ۵۴۷۱۹ (۰۲۱)

پیشگفتار

رشته مامایی در ایران از کهن‌ترین رشته‌های دانشگاهی است و دانش‌آموختگان این رشته نیز از گذشته تا کنون دارای جایگاه ویژه‌ای در میان زنان این سرزمین بوده‌اند. در حال حاضر ۱۰۰ سال از تدوین اولین کوریکولوم (برنامه آموزشی) مامایی ایران می‌گذرد و فارغ‌التحصیلان این رشته همواره در فراز و نشیب‌های موجود، از گذشته تا کنون در ارائه خدمات به مادران و خانواده‌ها پیشتاز بوده‌اند.

مامایی از گذشته تا حال تنها رشته مقطع لیسانس دارای حق تجویز نسخه و آزمایش بوده و اولین رشته دارای پروانه دفتر کار در ایران و اولین رشته بالینی مقطع لیسانس دارای آزمون جامع (فینال) است که علت آن اهمیت و حساسیت رشته مامایی و سر و کار داشتن هم‌زمان با سلامت و زندگی مادران و نوزادان است. لذا ارتقای آموزش در این رشته از مهم‌ترین اقداماتی است که همه گروه‌های آموزشی باید مد نظر قرار دهند.

ایجاد نوآوری و سبک نوین در آموزش مامایی به شکل کاملاً مهارتی و بالینی و خروج از آموزش‌های صرفاً تئوری در کتاب قبلی اینجانب و تیم همراه باعث استقبال دانشجویان و همکاران در سطوح ملی و بین‌المللی گردید (کتاب سال گروه پزشکی ۱۳۹۸ و دارای تاییدیه از سازمان جهانی بهداشت ۲۰۱۸). این موضوع موجب ترغیب این گروه و همکاران جدید برای تالیف مجموعه‌ای کامل و نوین با گروه توانمند گلبن شد، با این تفاوت که مجموعه حاضر نسبت به کتاب قبلی کاملاً متفاوت است و علاوه بر توضیح مهارت‌ها به صورت کاملاً عینی در کتاب، قسمت‌هایی از آموزش مهارت‌های عملی به صورت فیلم (در حدود ۵۰ ساعت) با کیفیت بسیار بالا در وبسایت گلبن آورده شده‌اند. این آموزش‌های ویدیویی به صورت مکمل بسیار کارآمد برای کتاب هستند و در آنها علاوه بر توضیحات اساتید بر روی اسلایدها و تصاویر، به شکل کاملاً عینی و عملی بر روی مانکن‌ها نیز آموزش داده شده‌اند که موجب بالا رفتن سطح یادگیری فراگیران می‌شود. امید است که در فعالیت‌های آتی تیم اینجانب شاهد تصاویر متحرک و نوآوری‌های دیگر در کتاب‌های مهارت بالینی رشته مامایی باشیم.

تقدیر و تشکر

در پایان بر خود لازم میدانم تا از کلیه زحمات مجموعه توانمند گلبن، تیم قدرتمند فیلم برداری و تدوین، اساتید صبور و پراوازه همکار در این مجموعه نفیس و همچنین مساعدت‌های صمیمانه ریاست و معاونت محترم دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران و اساتید محترم آن دانشگاه و همچنین دانشگاه علوم پزشکی تهران تشکر و قدردانی نمایم.

دکتر فرزانه گلبنی و گروه نویسندگان

در سالهای اخیر با توجه به نیاز دانشجویان و به‌ویژه دانش‌پژوهانی که پس از اتمام دوره کارشناسی مامایی به دنبال شرکت در آزمونهای گزینش کارشناسی ارشد مامایی هستند، کتابهای متعددی چاپ و منتشر شده‌اند. در دید کلی، این کتابها را می‌توان به سه دسته «درسنامه‌ها»، «مجموعه‌های سؤالات» و «کتابهای تلفیقی درسنامه و سؤالات» تقسیم‌بندی کرد.

در اکثر درسنامه‌ها تلاش شده است تمام مباحث مورد نیاز آزمونهای مامایی، شامل بارداری و زایمان، بیماریهای داخلی - جراحی، بیماریهای زنان، بیماریهای نوزادان، رشد و تکامل، جنین‌شناسی، بهداشت، مراقبتها و زبان انگلیسی پوشش داده شوند. اکثر قریب به اتفاق همکارانی که اقدام به گردآوری این مجموعه‌ها کرده‌اند، خود مترجم کتابهای مرجعی که مورد استفاده ایشان قرار گرفته، نبوده‌اند. حال یا به‌حدی توان ترجمه و خلاصه‌سازی همزمان داشته‌اند که مستقیماً از کتب مرجع انگلیسی اقدام به گردآوری مطالب کرده‌اند، که کاری بسیار دشوار و طاقت‌فرساست، و یا کتب ترجمه‌شده به زبان فارسی را مبنای کار خود قرار داده‌اند که ظاهراً در اکثر موارد نیز چنین بوده است. با توجه به خطاهای اجتناب‌ناپذیری که در متون ترجمه‌شده توسط مترجمانی چون من وجود دارند، نتیجه استفاده از منابع فارسی، علاوه بر مسایل حقوقی و اخلاقی، کاملاً مشخص است.

نکته دیگر اینکه، با توجه به تغییرات سریع دانش پزشکی و مامایی و ویراستهای جدید کتب که گاه هر دو سال یک بار منتشر می‌شوند، به‌روز نگه داشتن این گونه کتابهای گردآوری‌شده کاری بسیار دشوار است و با توجه به مسایل نشر در کشورمان اعم از هزینه‌ها و تیراژ کتاب و نیز دشوار بودن بازنگری مداوم، در اکثر موارد مطالب این کتابها به‌روز نیستند و گاه حتی به دو یا سه ویراست قبلی برمی‌گردند. یکی دیگر از مسایل مشکل‌ساز، زمان چاپ و نشر ویراستهای جدید کتابهای مرجع انگلیسی است که در اکثر موارد تناسبی با هم ندارد. با توجه به غیرهمزمان بودن نوبتهای چاپ کتب مرجع، هماهنگ‌سازی و به‌روز نگه داشتن این گونه درسنامه‌ها بیش از پیش دشوارتر می‌شود و سازوکار فنی و علمی پیچیده‌ای می‌طلبد که در اکثر کتابهای چاپ‌شده توجهی به آن نشده است.

با نگاهی اجمالی به کتابهای موجود، می‌توان دریافت که حجم قابل توجهی از مطالب آنها مربوط به ویراستهای قبلی کتب مرجع است که گاه در تناقض آشکار با یافته‌های علمی جدید قرار دارند. با توجه به اینکه امروزه در تمام کتابهای مرجع معتبر از رویکرد «طب مبتنی بر شواهد» استفاده می‌شود، نویسندگان با دسترسی سریع به شواهد پر قدرت جدید، در هر ویراست تغییرات زیادی در مطالب قبلی اعمال می‌کنند و گاه همین مسأله باعث چاپ و نشر پیش از موعد ویراست جدید کتاب می‌شود. از طرف دیگر، هر ساله تغییراتی نیز در منابع اعلام‌شده از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایجاد می‌شوند که بازنگری درسنامه‌ها را الزامی می‌سازند. به‌عنوان مثال، در آخرین دفترچه راهنمای آزمون کارشناسی ارشد، چهار فصل از کتاب مامایی مایلز به مجموعه منابع افزوده شده‌اند که باید در تدوین درسنامه‌ها در نظر گرفته شود.

با تمام این اوصاف، می‌توان به این نتیجه رسید که روند پایش و به‌روزرسانی مطالب درسنامه، باید روندی مستمر و بی‌وقفه باشد و هر سال یک بار و یا حتی شاید با فواصل کمتر صورت گیرد تا خوانندگان مطمئن باشند که به جدیدترین یافته‌ها دسترسی یافته و از آخرین تغییرات مطلع شده‌اند.

و اما در مورد مجموعه‌های سؤالات. در اکثر مجموعه‌های سؤالات، بیش از همه بر تستهای آزمونهای کارشناسی ارشد ادوار گذشته (مثلاً ۱۰ یا ۲۰ سال گذشته) تأکید می‌شود و با ذکر پاسخ تشریحی آنها، تلاش می‌گردد خواننده با

تست‌های مطرح‌شده در آزمون‌ها آشنا شود. کلیت این کار دست است و ما هم چنین کرده‌ایم، اما سؤالی که پیش می‌آید این است که آیا با توجه به مسایل پیش‌گفته، تستی که در سال ۱۳۸۰ و با توجه به منابع آن سال مطرح شده است، هنوز هم موضوعیت و مناسبت دارد؟ پاسخ کاملاً مشخص است: گاهی بله و گاهی خیر. متأسفانه در اکثر کتابهای تست توجهی به این موضوع نشده و گزینه‌های ادوار قبل که گاهی به ۲۰-۱۰ سال قبل مربوط می‌شوند، به همان شکل و بدون تغییر، آورده شده‌اند. بدیهی است سؤالاتی که امروزه یک یا چند گزینه آنها با یافته‌های جدید مطابقت ندارند یا باید کنار گذاشته شوند و یا با اعمال تغییرات مناسب مطرح گردند. ما در این درسنامه هر دو رویکرد اخیر را برگزیده‌ایم؛ در مواردی که کلیت سؤال با توجه به مطالب جدید موضوعیت ندارد کل سؤال را حذف کرده‌ایم و در مواردی که با تغییر و تعدیل برخی از گزینه‌ها امکان مطابقت دادن سؤال با دانش جدید وجود دارد سؤال مذکور را با اندکی تعدیل آورده‌ایم.

بهرام قاضی‌جهانی

فہرست

۱- ماما شدن..... ۱

۱-۱ مامایی و آمار مامایی ایران..... ۳

۱-۲ منشور حقوق مادر و تکریم مادران باردار..... ۵

۱-۳ کدهای اخلاقی حرفه مامایی..... ۱۲

۱-۴ حدود وظایف ماما در ایران..... ۱۳

۱-۵ مهارت‌های ارتباطی در مامایی..... ۱۶

۲- فرآیند آزمون تریاژ..... ۲۵

۲-۶ تریاژ و اورژانس مامایی..... ۲۷

۲-۷ معرفی تریاژ بیمارستان..... ۲۸

۲-۸ توضیحات تریاژ بیمارستان..... ۳۱

۲-۹ آزمون و اخذ شرح حال در تریاژ..... ۳۶

۲-۱۰ سناریوهای مرتبط با تریاژ..... ۳۸

۲-۱۱ نکات مهم آزمون:..... ۳۹

۳- فرآیند آزمون شرح حال و معاینه فیزیکی..... ۴۱

۳-۱۳ شرح حال و معاینه فیزیکی..... ۴۳

۳-۱۴ توضیحات شرح حال و معاینه فیزیکی..... ۴۳

۳-۱۴ آزمون شرح حال و معاینه فیزیکی و اندیکاسیون‌های مستری..... ۶۴

۳-۱۵ سناریوهای مرتبط با شرح حال و معاینه فیزیکی..... ۶۵

۳-۱۶ نکات مهم آزمون:..... ۶۶

۴- فرآیند آزمون پره‌ناتال..... ۶۷

۴-۱۷ فرآیند پره‌ناتال..... ۶۹

۴-۱۸ معرفی درمانگاه پره‌ناتال..... ۶۹

۴-۱۹ توضیحات مراقبت‌های پیش از بارداری..... ۷۰

۴-۲۰ سناریوهای شکایات محتمل و شایع در درمانگاه پره‌ناتال و نحوه مدیریت آن..... ۸۷

۴-۲۱ نکات مهم آزمون..... ۱۳۳

۵- فرآیند آزمون مراقبت‌های لیبر..... ۱۳۵

۵-۲۲ فرآیند آزمون مراقبت‌های لیبر..... ۱۳۷

۵-۲۳ توضیحات فصل مراقبت‌های لیبر..... ۱۳۸

۵-۲۴ سناریوهای مربوط..... ۱۷۲

۵-۲۵ نکات مهم آزمون..... ۱۷۳

۶- فرآیند آزمون زایمان..... ۱۷۵

۶-۲۶ آمادگی آزمون زایمان..... ۱۷۷

۶-۲۷	توضیحات مراقبت و فعالیت‌های حین زایمان مادر	۱۷۸
۶-۲۸	توضیحات ارزیابی و مراقبت اولیه نوزاد سالم	۲۰۷
۶-۲۹	سناریوهای مرتبط	۲۴۵
۶-۳۰	نکات مهم آزمون زایمان و مراقبت از نوزاد	۲۴۷

۷- فرآیند آزمون ترمیم اپی‌زیاتومی و مراقبت‌های پس از زایمان ۲۵۳

۷-۳۱	آمادگی آزمون	۲۵۵
۷-۳۲	توضیحات و اقدامات لازم جهت ترمیم اپی‌زیاتومی و انواع پارگی‌های حین بارداری	۲۵۶
۷-۳۳	توضیحات مراقبت‌های بعد از زایمان: (Postpartum)	۲۷۳
۷-۳۴	سناریوهای مرتبط	۲۸۹
۷-۳۵	نکات مهم آزمون	۲۹۰

۸- فرآیند آزمون مشاوره شیردهی ۲۹۱

۸-۳۶	آمادگی آزمون مشاوره شیردهی	۲۹۳
۸-۳۷	توضیحات مشاوره شیردهی	۲۹۴
۸-۳۸	سناریوهای مرتبط	۳۱۷
۸-۳۹	نکات مهم آزمون	۳۱۸

فرآیند آزمون درمانگاه بهداشت مادر و کودک ۳۱۹

۹-۴۰	آمادگی آزمون بهداشت مادر و کودک	۳۲۱
۹-۴۱	توضیحات غربالگری نوزادان	۳۲۳
۹-۴۲	توضیحات واکسیناسیون	۳۴۸
۹-۴۳	فاصله‌گذاری بین فرزندان (Family Planning)	۳۷۳
۹-۴۴	سناریوهای مرتبط	۳۹۶
۹-۴۵	نکات مهم آزمون بهداشت مادر و کودک	۳۹۷

۱۰- سلامت زنان و بهداشت باروری ۳۹۹

۱۰-۴۶	آمادگی آزمون و معرفی درمانگاه زنان	۴۰۱
۱۰-۴۷	توضیحات سلامت زنان و بهداشت باروری	۴۰۲
۱۰-۴۸	سناریوهای مرتبط	۴۲۸
۱۰-۴۹	نکات مهم آزمون	۴۲۹

پیوست‌ها ۴۳۱

پیوست ۱	کنترل عفونت	۴۴۳
پیوست ۲	اصول تجویز دارو و تزریقات	۴۴۳
پیوست ۳	سونداز مثانه	۴۶۱
پیوست ۴	علایم حیاتی	۴۶۷
پیوست ۵	ترالی اورژانس	۴۷۷
	index	۴۸۲